

ΚΡΗΤΙΚΑ 685

ΠΡΟΟΔΟΣ

ΜΑΘΗΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΕΤΑΡΤΗ

15

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

1930

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΝΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΥΠΟ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ - ΚΡΗΤΗΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Ραπίδης, Πετράκης, Φωτάκης, Μελισσώτης, Καραντώνης, Μιχαλάκης, Μπουρνόβας, Βρανά, Μεγαμβελιωτάκι, Βακαλάκι, Πιπέρας, Βλασάκης, Κατεχάκης, Έγγλέζου, Σταυρακάκης.

ΕΤΟΣ Β΄

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡ. Ι.

ΑΡΙΘ. 7.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΙΝ ΜΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙ

Λόγοι ανεξάρτητοι της θελήσεως ἡμῶν συνετέλεσαν ὥστε νὰ διακοπῇ ἐπὶ μακρὸν ἡ ἐκδοσις τοῦ παρόντος Περιοδικοῦ καὶ νὰ παύσῃ ἡ πνευματικὴ ἐπικοινωνία ἡμῶν ἢ τόσοι ποθητὴ καὶ ὠφέλιμος. Ἦδη ἐκλιπόντων τῶν λόγων τούτων, ἀγγέλλομεν μετὰ χαρᾶς τὴν ἐπανεκδοσὶν αὐτοῦ ὀφειλομένην εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ρέκτου καὶ φιλοπροόδου Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Παιδείας ἐν Κρήτῃ κ. Φιλοπούλου.

Θεωροῦμεν περιττὸν νὰ ἐξάρωμεν τὰς πολλαπλὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας δύναται νὰ παράσχῃ τὸ Περιοδικὸν τοῦτο εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν τῆς Πατρίδος ἡμῶν.

Καὶ πρῶτον διὰ τῆς συνεργασίας τῶν συναδέλφων τῶν διαφόρων Γυμνασίων τῆς Νήσου θὰ γνωρισθῶμεν καὶ θὰ συνδεθῶμεν στενότερον καὶ θὰ ἀγαπηθῶμεν περισσότερο οἱ ἀγωνιζόμενοι τὸν καλὸν τῶν γραμμάτων ἀγῶνα ἀπὸ τῆς Σητείας μέχρι τοῦ Σελίνου, ἡμεῖς οἱ ὅποιοι μίαν ἡμέραν θὰ ἀποτελέσωμεν τὴν ἡγετίδα τάξιν ἐν τῇ Κοινωνίᾳ.

Δεύτερον πραγματευόμενοι διάφορα θέματα θὰ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ μελετῶμεν μὲ προσοχὴν τὰ σχετικὰ βιβλία καὶ νὰ ἐπεκτείνωμεν οὕτω τὰς γνώσεις ἡμῶν συμπληροῦντες τοιοῦτοτρόπως τὴν διὰ τοῦ Σχολείου παρεχομένην εἰς ἡμᾶς μόρφωσιν καὶ ἐθιζόμενοι εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ ἀκριβῆ χρῆσιν τῆς γλώσσης ἡμῶν, εἰς τὴν ὁποίαν δυστυχῶς τόσοι πολὺ ὀπίσω εἴμεθα ὅλοι.

Βεβαίως εἰς τὰς ἀρχὰς τὸ πρᾶγμα θὰ εἶναι δύσκολον. Ἀλλ' ἐλπίζομεν ὅτι χειραγωγούμενοι εἰς τὰ πρῶτα βήματά μας ὑπὸ τῶν πνευματικῶν μας πατέρων, τῶν σεβαστῶν καὶ ἀγαπητῶν μας διδασκάλων, θὰ δυνηθῶμεν κατόπιν μόνοι μας νὰ χωρήσωμεν πρὸς τὰ ἔμπροσ. Δὲν πρέπει νὰ παραγνωρίζῃ κανεὶς τὴν δύναμιν τῆς θελήσεως.

Παρὰ ταῦτα εἴμεθα βέβαιοι ὅτι μεταξὺ τῶν διαφόρων Σχολείων τῆς Κρήτης θὰ ἐγερθῇ μία εὐγενὴς ἀμιλλα ὡς πρὸς τὴν δημοσίευσιν καλυτέρας ἐργασίας ἐν τῷ Περιοδικῷ, εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι βάσις τῆς προόδου εἶναι ἡ ἀμιλλα, ὅτι ἀνευ ἀμίλλης ἐπέρχεται στασιμότης, σῆψις, θάνατος πνευματικός.

Κατ' ἀρχὰς τὸ Περιοδικὸν θὰ ἐκδίδεται κατὰ δεκαπενθήμερον, ἀλλὰ βραδύτερον ἐλπίζομεν ὅτι τόσοι πολὺ ὑλικὸν θὰ παρουσιασθῇ ἐκ τῆς συνεργασίας τῶν συναδέλφων, ὥστε θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ πυκνώσωμεν τὴν ἐκδοσιν. Ἡ τιμὴ τοῦ φύλλου ὠρίσθη εἰς μίαν μόνον δραχμὴν διὰ νὰ δύναται καὶ ὁ πτωχότερος μαθητὴς νὰ τὸ ἀγοράξῃ.

Η ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΜΙΑ ΝΥΞ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Ήτο ἡ 24 Δεκεμβρίου 19... καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Δ. ἡτοιμάζοντο ἵνα μὲ τὸν ἦχον τῆς καμπάνας μεταβῶσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὁ καιρὸς ἦτο ἄθλιος· ὅλη ἡ πύρις τοῦ χωρίου πεδιάς ἐκαλύπτετο ἀπὸ παχὺ στρώμα χιόνος, ἐνῷ ὠργίαζε ὁ ψυχρὸς ἄνεμος τρίζων διὰ μέσον τῶν δένδρων καὶ συμπαρασύρων τὸ πᾶν.

Παρ' ὅλην ὁμως τὴν κακοκαιρίαν, εἰς τὰ σπίτια ἀντήχουν αἱ χαρμόσυνοι φωναὶ τῶν κατοίκων, ποῦ περιέμενον ἀνυπομόνως τὸν ποθῆ- τὸν ἦχον τῆς καμπάνας, μὲ εὐθύμους καὶ χαρῶν φωνάς.

Ἐὰν ὁμως ἔξοριπτε τις τὸ βλέμμα εἰς τὴν εἰς τὸ τέλος τοῦ χωρίου καλύβην, θὰ ἔβλεπε νὰ συμβαίνωσι λυπηρὰ γεγονότα.

Εἰς τὴν μικρὰν αὐτὴν καλύβην εὐρίσκειτο μία γοαῖα ἡ Κυρὰ-Μήτηραινα, ποῦ ἐνανούριζε εἰς ἓνα κορβετάκι τὸ δριφάνδον μητροδὲς ἔγγονάκι τῆς, τὸν Γιαννάκι, ποῦ ἦτο τὸ καυμένον ἄρρωστον ἀπὸ περιπνευμονίαν. Πότε-πότε προσεπάθει νὰ σηκηθῇ καὶ ἔβηξε ξηρῶς, δρότε τὸ σιγῆ- θὸς του ἐξωγαυδοῦ καὶ ἐσπάραζε φοβερά. Ἦτο μὲ δύο λόγια «λυπηρὸς καρδιάς».

Ἡ μίμμη του τότε, ἡ κυρὰ-Μήτηραινα, ἐσηκώνετο νὰ ἴδῃ τί συμβαίνει, καὶ τοῦ ἔλεγε: τί ἔχεις Γιαννάκι; ἀλλὰ ποῦ νὰ ὁμιλήσῃ ὁ μικρὸς. Ἐκαμε μίαν ἀόριστον χειρονομίαν καὶ προσεπάθει νὰ εἴπῃ κανένα λόγον.

Ἐνα δάκρυ ἔρρεε εἰς τὴν γεροντικὴν παρειὰν τῆς κυρὰ-Μήτηραινας, ἔφθανεν εἰς τὰ χεῖλη τῆς καὶ τὸ κατέπεινε «ὦν φαρμάκιν».

Ἀλλ' ἐνίοντε φαίνεται ἡ γοαῖα αὕτη νὰ στρέφεται πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας καὶ νὰ προσφέρῃ κατὰ ἀκατάληπτον. Αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μία δέησις διὰ τὸν υἱὸν τῆς Χοῆστον, ποῦ μὲ τὸ καρὰβι του, τίς οἶδε, ποῦ παραδέρνεται ἀπὸ τὴν θάλασσαν...

Ἡ κυρὰ-Μήτηραινα παρακαλεῖ πάλιν θερμῶς τὴν Παναγίαν νὰ τῆς σώσῃ τὸν ἄρρωστο Γιαννάκι, διότι ἓνα κακὸν προαίσθημα τῆς ἔρχεται στὸ νοῦν ποῦ τὴν κάμνει νὰ τρέψῃ δλόκληρη καὶ μὲ κόπο πολὺν προσπαθεῖ νὰ διώξῃ αὐτὸν τὸν Ἐφιάλητη.

Ἡ ἡρεμία τοῦ δωματίου καθίσταται ἀπόλυτος, ὅταν διὰ μίαν στιγμὴν ἡ κυρὰ-Μήτηραινα ἀκούει τὴν καμπάνα τοῦ χωρίου ποῦ καλεῖ τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἐξορτάσουν τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος.

Τότε σηκώνεται ὁρμή, ἀνοίγει τὸ παράθυρον, διὰ νὰ βεβαιωθῇ καλύτερον, τὸ κλεῖει πάλιν καὶ

ἐπανέρχεται πρὸς τὸ κορβετάκι τοῦ Γιαννάκι· βλέπει ὅτι εἶναι ἡσυχος, τὸν φιλεῖ καὶ ἀνοίγονσα τὴν θύραν σπεύδει ὁρμαία πρὸς τὴν ἐκκλησίαν.

Μὲ ἀτορίαν εἶδον οἱ χωριανοὶ τὴν κυρὰ Μήτηραιναν μαυροφορεμένην νὰ διασχίῃ τὸ πλῆθος τῶν ἐκκλησιαζομένων, νὰ κάμνῃ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, νὰ κλῖνῃ τὸ γόνυ πρὸ τῆς εἰκόνης τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔπειτα ν' ἀποσύρται εἰς μίαν γωνίαν τῆς ἐκκλησίας, μετὰ πάροδον δὲ ὀλίγων λεπτῶν νὰ ἐξέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ σπεύδῃ πρὸς τὴν καλύβην τῆς. Ὅταν ἐφύσεν ἔξω τῆς καλύβης, τῆς ἐφάνει ὅτι εἶδε κάποιαν σκιὰν νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὴν σιγήν· ἔκαμεν ὁμως ἡ κυρὰ-Μήτηραινα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ σπεύδονσα τὴν σιγήν τῆς καλύβης εἰσῆλθε καὶ βλέπει σκότος, σπεύδει πρὸς τὸ τραπέζακι διὰ νὰ εὐρῇ σπέρτα, ἀλλὰ διὰ μίαν στιγμὴν συλλογίζεται καὶ σπεύδει πρὸς τὸ κορβετάκι τοῦ Γιαννάκι τῆς. Τὸν ψάχνει, τὸν ψηλαφᾷ, ἀλλὰ εἶναι κοῦρος καὶ δὲν προσφέρει λέξιν, ἀλλὰ οὔτε ἀναπνέει... Εἶχε οὖτοι ἡ προή του, ὅπως ἔσβυσε ὁ λύχνος τῆς πτωχῆς καλύβης. Διὰ μίαν στιγμὴν τὰ ἐνόησεν ὅλα ἡ κυρὰ-Μήτηραινα, ὑψώνει τὰ χεῖρα τῆς, προσφέρει ἓνα ἄχ! καὶ πίπτει νεκρὰ εἰς τὸ κορβετάκι τοῦ μικροῦ τῆς ἔγγονου.

Τὴν πρωΐαν ὁ ἱατρὸς ἐπιστοποίησε τὸν ἐκ συγκοπῆς τῆς καρδίας θάνατον τῆς κυρὰ-Μήτηραινας. Δύο δὲ κηρία ἐφωτίζον τὰ χλωμά προσωπα τεσσάρων γυναικῶν καὶ μὴς ἡλιοκαοῦς, ἀλλὰ χλωμῆς ὄψεως τοῦ Χοῆστον, τοῦ υἱοῦ τῆς κυρὰ-Μήτηραινας ποῦ ἐνῷ ἦλθε διὰ νὰ ἐξορτάσῃ τὰ Χριστούγεννα μὲ τοὺς ἀγαπητοὺς του, θὰ παρακολοῦθῃ τὴν θάνατον ποῦ θὰ μεταφέρουν εἰς τὴν ἑστιάτην των κατοικίαν πᾶν ὅτι εἶχεν εὐτος ἀγαπητὸν εἰς τὸν κόσμον.

ΕΜΜ. Μ. ΜΙΧΕΛΑΚΗΣ

Ἀντιπρόεδρος μαθητ. κοινότητος Β' Γυμνασίου

ΣΤΙΧΟΙ

Αὐτὲς τὶς ὁμορφες νυχτιές, ὦ, νᾶμουνε κοντὰ σου ὦ ταπεινὸ σπιτάκι μου πῶς πεθυμοῦσα τώρα νὰ αἰστανθῶ μετ' τὴν ψυχὴ τὴ ζέστη το' ἀγκαλιὰ σου, καὶ τὴ γλυκιά καμπάνα μας νάκούω νὰ σημαίνῃ, νὰ ῥολογοῦν ἡ λαγαδιές τὴν ἁγία τούτη ὥρα, πῶς ὁ Χριστὸς μας θὲ νὰ ρθῇ καὶ δώσῃ νὰ μᾶς φέρνῃ... Καὶ ἡ μικρὴ μας Ἐκκλησίᾳ σὰ νόφη στολισμένη, ὁ ἀσπρομάλλης μας παπᾶς σιγὰ-σιγὰ νὰ ψάλλῃ τὰ παλλικάρια τοῦ χωριοῦ, γέροι ἀποσταμένοι, τὰ γιορτινὰ του καθνεῖς μὲ χάρη ἀφοῦ τὰ βάλλῃ, στήν Ἐκκλησίᾳ νὰ πᾶγουνε καὶ μὲ χαρὰ μεγάλη νὰ εὐχονταὶ ὁλόγλυκα: νὰ ῥῆς τοῦ χρόνου καλὶ!...

Δεκέμβρης 1929

ΜΑΝ. Α. ΦΘΕΝΑΚΗΣ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Δ. ΜΠΟΡΝΟΒΑΝ

Ἡράκλειον - Κρήτης

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Ν. Ἀλικιώτη

ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ ΣΤ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΑΝΤΡΟΝ ΤΗΣ ΕΙΛΕΙΘΥΙΑΣ

Κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον οἱ μαθηταὶ τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Β' Γυμνασίου ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γυμνασιάρχου αὐτῶν κ. Ἀνδρ. Βουρδουμπάκι μετέβησαν δι' αὐτοκινήτου εἰς τὸ πέραν τοῦ Καριετοῦ ποταμοῦ περὶ τὰ ἑξ χιλιόμετρα πρὸς Α τοῦ Ἡρακλείου κείμενον σπήλαιον τῆς Εἰλειθυίας, ἐπὶ τῆς Α πλευρᾶς λόφου καὶ ἀνασκαπτόμενον ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ Διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου κ. Σπυρ. Μαρινάτου, μετὰ τοῦ ὁποίου προηγούμενως εἶχε συνεννοηθῇ ὁ κ. Γυμνασιάρχης. Πρῶτος περὶ τοῦ σπηλαίου τούτου κάμνει λόγον ὁ Ὅμηρος ἐν Ὀδυσσεΐα Τ, 188 κἑξ., ὁκτὼ αἰῶνας δὲ βραδύτερον ὁ Γεωγράφος Στράβων καὶ κατὰ τὸν δεύτερον μ. Χ. ὁ περιηγητὴς Πausanias.

Κατὰ τὸν Ὅμηρον ὁ Ὀδυσσεὺς ἀφικόμενος εἰς τὴν Ἰθάκην, μετὰ 20 ἔτων ἀπουσίαν, ἀγνώριστος διηγείται εἰς τὴν Πηνελόπην ζητοῦσαν πληροφορίας διὰ τὸν σύζυγόν της ὅτι εἶναι Κρήτης, Κνωσίου, υἱὸς τοῦ Λευκαλίωνος καὶ ἀδελφὸς νεώτερος τοῦ Ἰδομενέως τοῦ ἀνακτοῦ τῆς Κρήτης τοῦ ἐκστρατεύσαντος μετὰ τῶν Ἀτρεΐδων εἰς τὴν Ἰλίον καὶ ὅτι ὀνομάζεται Αἰθών. Ὁ Ὀδυσσεὺς, λέγει, πλέων εἰς τὴν Τροίαν ἠναγκάσθη ἀπὸ σφοδρὸν βόρειον ἄνεμον παρασυρθεὶς μακρὰν τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Λακωνικῆς Μαλειῶν νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν οὐχὶ ἀσφαλῆ λιμένα τοῦ ἐπινείου τῆς Κνωσοῦ Ἀμνισὸν, «ὅθι τε σπέος Εἰλειθυΐης» καὶ ὅτι ἀνελθὼν εἰς Κνωσὸν ἐφιλοξενήθη ὑπ' αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐπὶ 12 ἡμέρας, τὴν δεκάτην δὲ τρίτην, κοπᾶσαντος τοῦ ἀνέμου, ἀπέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου του, ἀφ' οὗ ἐφιλοδορήθη πλουσίως. Ὁ Στράβων ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς του (Ι. C. 476 8) λέγει «Μίνω δὲ φασιν ἐπινεῖω χρησασθαι τῷ Ἀμνισῷ, ὅπου τὸ τῆς Εἰλειθυίας ἱερὸν», ὁ δὲ Pausanias λέγει (1, 18, 5) «Κρήτης δὲ χώρας τῆς Κνωσίας ἐν Ἀμνισῷ γενέσθαι νομίζουσιν Εἰλειθυίαν καὶ παῖδα Ἥρας εἶναι».

Ἐκτοτε τὸ σπήλαιον αὐτὸ ἐλησμονήθη τελείως ἐν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου, μόλις δὲ πρὸ τεσσαράκοντα περίπου ἔτων ὁ τότε πρόεδρος τοῦ Φιλεκαπιδευτικοῦ Συλλόγου Ἡρακλείου καὶ μετὰ ταῦτα Ἰδουτῆς καὶ διευθυντῆς τοῦ Μουσείου Ιατρὸς κ. Ἰωσήφ Χατζιδάκις ἐνεργήσας δοκιμαστικὴν ἀνασκαφὴν ἐδημοσίευσέ τινα περὶ τοῦ σπηλαίου τούτου (1888).

Ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ κατὰ τὴν παράδοσιν ἐγεννήθη ἕκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας καὶ ἑλα-

τρεύετο ἡ γνωστὴ θεὰ καὶ ἑφορος τοῦ τοκετοῦ, ἡ μογοστόκος Εἰλειθυία (Ἐλεῖθυια, Ἰλίθυια, Εἰλήθυια, Ἐλευθῶ) ὑπηρετουμένη κατὰ τὸν Καλλίμαχον ὑπὸ εἴκοσι νυμφῶν Ἀμνισιάδων ἢ Ἀμνισίδων.

Εἰς τὸ σπήλαιον τοῦτο ὁ διακεκριμένος ἑφορος τῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ Διευθυντῆς τοῦ Μουσείου κ. Σπ. Μαρινάτος ἐνεργήσας πρὸ τινος δοκιμαστικῆς ἀνασκαφῆς ὑπὸ τὸ φῶς ἰσχυρῶν λυχνιῶν ἀνεκάλυψεν ὥραϊα ἀγγεῖα νεολιθικῆς ἐποχῆς καὶ ἄλλα θραύσματα ἀγγείων καὶ λυχνῶν Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς. Ἐκ τῶν εὐρημάτων αὐτῶν καταφαίνεται ὅτι τὸ σπήλαιον αὐτὸ ἦτο τόπος λατρείας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων πολὺ πρὸ τῆς Μινωικῆς ἐποχῆς. Βραδύτερον ἐχρησίμευεν ὡς τόπος λατρείας Μινωικῆς θεότητος, τὴν ὁποίαν διεδέχθη ἡ Εἰλειθυία, ἴσως δὲ ἐκ τῆς Κρήτης μετεφέρθη ἡ λατρεία αὐτῆς καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα.

Τὸ στόμιον τοῦ σπηλαίου τούτου εἶναι ἐστραμμένον ΒΑ, ἄνωθεν δὲ αὐτοῦ φύεται ἔρινεός. Τὸ ἔδαφός του εἶναι ἀνώμαλον, ὀλισθηρὸν καὶ κατηφορικόν, διήκει δὲ τὸ σπήλαιον εἰς μῆκος 40—45 μέτρων. Ἐχει ἀρκετοὺς σταλαγμίτας, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς περιβαλλόμενος διὰ τοίχου ἐλατρεύετο πάντως ὡς θεότης. Ὁ κ. Μαρινάτος φρονεῖ ὅτι, ὅταν βραδύτερον ἐνεργήσῃ ἀνασκαφὰς εἰς μεῖζονα κλίμακα, τὰ εὐρήματα θὰ εἶναι ἀφθονώτερα, σπουδαιότερα καὶ διδακτικώτερα.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΠΑΛΑΙΑ ΑΜΑΡΤΙΑ

Τί εἶναι μία ἀγγελία σήμερον εἰς μίαν ἑφημερίδα; Ἀσφαλῶς ἓνα πρᾶγμα τόσον συνηθισμένον, ὥστε κανεὶς πλέον νὰ μὴ τοῦ δίδῃ σημασίαν.

Αὐτὴν τὴν ἰδέαν εἶχα καὶ ἐγὼ μαζὺ μὲ τοὺς πολλοὺς, μέχρις ὅτου πρὸ καιροῦ ἐδιάβασα εἰς τὰς Ἀθηναϊκὰς Ἑφημερίδας τὰ ἑξῆς:

«Ὁ κ. Μητρόπουλος—ἂν δὲν ἀπατώμαι—ἤνοιξε κουρεῖον. Τρέξατε ὅλοι ἐκεῖ. Κάμνει περισσότερα θαύματα ἀπὸ τὸν Βορονόφ. Ἐξέρχεσθε ἀπὸ τὸ κουρεῖον του νέοι καὶ ἀγνώριστοι. Περιποίησις, γραμμόφωνα, ραδιόφωνα καὶ τὸ σπουδαιότερον καλαμπούρια καὶ κουβέντα σύρμα».

Νά! λοιπόν. Πρέπει νὰ προτιμήσωμεν τὸ κουρεῖον τοῦ κυρίου αὐτοῦ, διότι κατὰ τὸ διάστημα ποῦ θὰ μᾶς κουρεύῃ θ' ἀκούωμεν..... «καλαμπούρια καὶ κουβέντα».

Αὐτὸ λοιπόν, ἀγαπητοί μου, τὸ σημεῖον τῆς ἀγγελίας μὲ ἔκαμε ν' ἀλλάξω γνώμην περὶ ἀγγελιῶν καὶ νὰ σκεφθῶ ὅτι καμμιὰ φορὰ ἤμπορουν νὰ μᾶς διδάξουν πολλὰ πράγματα. Σᾶς

βλέπω να με κυττάζετε με αμφιβολία, αλλά μη βιάζεσθε, εξηγούμεθα.

Από κάποιαν σελίδα της Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, πού τὴν παίξομεν ὅλοι εἰς τὰ δάκτυλα—ὁ λόγος τὸ λέγει—ἐμάθαμεν κάποτε ὅτι τὰ κουρεῖα εἰς τὰς κλασσικὰς Ἀθήνας, ἤσαν ὅτι σήμερον διὰ τὴν Ἑλλάδα τὰ καφενεῖα. Δηλαδή ἦσαν τόπος συγκεντρώσεως. Οἱ κουρεῖς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν περίφημοι γιὰ τὰς φλυαρίας των. Δὲν ἐνοοῦσαν ν' ἀφήσουν ἡσυχον τὸν ἄνθρωπο πού ἐξύριζαν μὲ τὰς συνεχεῖς ὁμιλίας των. Ἀλλὰ συχνὸν ἀποτελέσμα τῶν φλυαριῶν ἦτο ἡ ἀπροσεξία καὶ τῆς ἀπροσεξίας πάλιν ἀποτελέσμα διάφοροι... μικροτραυματισμοὶ τοῦ ξυριζομένου. Ἐχει δὲ καταντήσῃ κλασσικὴ ἡ ἀπάντησις τὴν ὁποίαν ὁ Ἀρχέλαος ἔδωκε κάποτε εἰς τὸν κουρέα του, ὅταν τὸν ἠρώτησε· «πῶς νὰ σὲ κουρεύσω». «Σιωπῶν», τοῦ ἀπάντησε τότε ὁ Ἀρχέλαος.

Καὶ ὅμως οἱ Ἀθηναῖοι, ὅς μὴ νομισθῇ ὅτι ἀπέφευγον τοὺς κουρεῖς πού τὸ παράκαναν στὴν φλυαρία. Τοῦναντίον οἱ πειὸ φλύαροι κουρεῖς εἶχον τοὺς περισσοτέρους πελάτας. Γιατί ὅμως ἄραγε αὐτό; Διότι ἀσφαλῶς τοῦτο ἀνταπεκρίνεται πλήρως εἰς τὴν ψυχρὸν συνθεσιν τοῦ Ἀθηναίου. Δὲν τοῦ ἤρεσε ἴσως νὰ ἀπειλεῖται ἀπὸ τὸ παλλόμενον ξυράφι τοῦ κουρέως. Τί σημαίνει ὅμως τοῦτο; Τοῦ ἤρεσεν ἡ κουβέντα αὐτὸ ἦτο ἀρκετόν.

Αὐτὰ λοιπὸν συνέβαιναν εἰς τὰς κλασσικὰς Ἀθήνας. Ἀλλὰ ὅταν σᾶς εἰπῶ ὅτι συμβαίνουν καὶ σήμερον θὰ τὸ πιστεύσετε; Ἴσως ὄχι. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ φαντασθῇ κανεὶς πῶς ὑπάρχουν σήμερον ἄνθρωποι νὰ προτιμοῦν ἕναν ἐπικίνδυνον φλύαρον κουρέα, ἀπὸ ἕναν ἄλλο πού ἄφωνος κάμνει τὴν δουλειά του.

Αὐτὸ ὅμως μᾶς τὸ διαπιστώνει, ἀγαπητοί μου, ἡ ἀγγελία πού σᾶς ἀνέφερα. Ὁ κουρεὺς πού τὴν ἐδημοσίευσεν ἐμελέτησε πρῶτα τὴν νοοτροπίαν τῶν πελατῶν, εἶδε τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἀδυναμίας των. Ὁ νεοέλλη, ἐσκέφθη, θέλει κουβέντα.

«Τί νέα; Πῶς πάει τὸ κέφι; Ἐμάθατε τὰ νέα; Ὁ τάδε ἔκαμε τοῦτο κλπ. Πῶς πάνε αἱ δουλειές σας κλπ.»

Πὲς αὐτὰ σ' ἕναν νεοέλληνα ἐνῶ τὸν ξυρίζεις καὶ τὸν κατέκτησες. Θὰ νομίσῃ ὅτι ἐνδιαφέρεσαι δι' αὐτόν, θὰ τὸν πιάσῃς ἔτσι πελάτην. Νά! αὐτὰ ἐσκέφθη ὁ κ. Μητροπούλος—ἂν δὲν ἀπατῶμαι—καὶ ὕστερα ἐδημοσίευσεν τὴν ἀγγελίαν του.

Τὴν ἐδιάβασα καὶ ἐγὼ λοιπὸν τὴν ἀγγελίαν αὐτὴν καὶ ἐπίστευσα ὅτι ὑπάρχουν ἄνθρωποι—ὅλοι μας σχεδὸν—ποῦ προτιμοῦν ἕναν ἐπικίνδυνον φλύαρον κουρέα, ἀπὸ ἕναν ἄλλον πού ἄφωνος κάμνει τὴν δουλειά του.

Εἶναι βλέπετε αὐτὸ παλαιὰ ἀμαρτία, πού ἀπὸ

τὰς Ἀθήνας τοῦ Περικλέους, μετεδόθη εἰς τὴν Ἀθήνα τοῦ Ψυρρῆ καὶ στὴν λοιπὴν Ἑλλάδα.

Διπούντιος

ΑΣΤΕΡΙΣΚΟΙ

Ὁ νέος χρόνος.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νέου χρόνου σᾶς εὐχόμεστε τὴ χαρὰ καὶ τὴν εὐτυχίαν. Ὁ παντοδύναμος Θεὸς πού κρατεῖ στὸ χέρι τοῦ τὸ χρόνο, τὸν κόσμον καὶ τὰ πλάσματά του θέλει νὰ χαίρῃ μαστε πάντα, νὰ εὐτυχοῦμε. Γι' αὐτὸ ἔκαμε τὸν κόσμο τόσο ὥραϊο, μᾶς ἐπλάσσε στὴ γῆ τέλειους, μᾶς ἐσκέπασε μὲ τὸ γαλάζιο τοῦ οὐρανοῦ. Ἐκαίμε τὸν ἥλιον χρυσό, τ' ἀστέρια λαμπρά. Ἐστόλισε τὴ γῆ τόσο ὁμορφα, τὴν ἐγέμισε μὲ ἄφθονα ἀγαθὰ. Σ' ὅλα ὁ πανάγαθος Θεὸς ἔδωκε καλλιτεχνικὰς πινελιὰς ἀπὸ τὰ εὐωδισμένα λουλούδια Ἰσχυρὸς τὸ σκουληκι καὶ τὰ πηδὶ τέπεινὰ πράγματα. Σ' ὅλα φαίνεται ἡ θεία ἁρμονία, ὅλα μᾶς δίνουν τὴν χαρὰ φθάνει νὰ τὰ κυττάξουμε μ' ἀγάπην. Ἔτσι ὅλα γεμίζουν μὲ μιὰ ἁρμονία χαρὰς πού λαλεῖ στὴ καρδίᾳ μὲ τὸ βιολί τῆς ἀγάπης. Αὐτὴ τὴν χαρὰ σᾶς εὐχόμεστε, ἀγαπητοί, κουρδίζοντας τὴν καρδίᾳ σας, τὸ πολύτιμο αὐτὸ βιολί πού θέρχωνται νὰ παίζουσιν ἐπάνω ὅλες οἱ ἁρμονίαι τοῦ κόσμου.

Καὶ στὴ «Πρόδο» πού ἐπανεκδίδεται σήμερον μὲ τὸ καινουργιὸν χρόνο ὅς εὐχηθῶμεν τὴν καλὴν σταδιοδρομίαν κι' ὅχι μόνο νὰ εὐχηθῶμε, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐργασίαν μᾶς νὰ πρὸςυιάσουμε πραγματικὴν πρόδο.

Δάσκαλος καὶ μαθητής.

Στὸ τελευταῖον βιβλίον τοῦ κ. Ἀν. Ἀντωνάκου «Δυσμῖς χρόνια δάσκαλος στὸ Μαρούσι» μεταξὺ τῶν ἄλλων πού δημοσιεύονται γιὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς παιδαγωγικῆς του, περιλαμβάνεται καὶ μιὰ ἐπιστολὴ μαθητοῦ πού τὸ στάλθηκε ὅταν μετατέθηκε ἄλλοῦ, ἕνα γράμμα χαρκτηριστικὸ πού θυμίζει μὲ τὴ συγκινημένη του ἀφέλεια τόνους ἐρωτικοῦ λυρισμοῦ.

Παραθέτουμε τὸ γράμμα αὐτὸ γιὰ νὰ δείξουμε τὴν ἀγάπην τοῦ μαθητοῦ γιὰ τὸν καλὸν τοῦ δάσκαλου.

«Φύγατε λοιπόν, ἔλσατε μακρυὰ; Πῶς τὰ περάσατε στὸ ταξίδι; Αὐτοῦ πῶς τὰ βρήκατε; Δὲν εἶχα τὴν τύχην νὰ σᾶς δῶ ἀκόμα μιὰ φορά.

Τὴν ἡμέραν πού μᾶς ἀποχαιρετήσατε στὸ σχολεῖο, πήρα κι' ἐγὼ ἀπὸ καὶ τὸ ἀποφοιτητήριόν μου. Μοῦ ἦταν ἀδύνατον νὰ βλέπω στὴ θέσιν σας ἄλλον καθηγητὴ. Οὔτε νὰ προσέξω στὸ μάθημα μπορούσα. Πάντα θὰ πρόσεχα ἀφηρημένος στὸ φάντασμα σας πού, ἀόρατο, θὰ περιπλανιόταν μέσα στὴν τάξην μᾶς, τριγύρω μᾶς, πίσω μᾶς.

μπροστά μας. Πήγα στο Μαραθόσι το Σάββατο-βράδυ με την ελπίδα να σας πρόφθανα ακόμη εκεί. 'Αλλά είχατε φύγει πιά. Μου είπαν πως σας συνώδευαν στο σταθμό της Λαρίσης τα παιδιά της τάξεώς μας. Αυτό μου μεγάλωσε τη λύπη, επειδή εγώ έλειψα. 'Όσο για το χωρισμό μας, ότι και να σας πω, δεν θα μπορούσατε να βρήτε τη λύπη μου και την απογοήτευσή μου. 'Εχω καταντήσει διαρκώς άρρωστος από κείνη την ημέρα. 'Όσο σκέπτεμαι τη στιγμή που μας είπατε: «'Αγαπημένα μου παιδιά, τώρα φεύγω και σας αφήνω». 'Επειδή από φυσικό μου δε μπορώ να κλάψω, ή καρδιά μου σφίγγεται, σφίγγεται και θαρρώ πως θα κοπεί. Είμαι ευτυχισμένος που έχω δυο φωτογραφίες σας, τη μία που είδατε με τη σάκκα και την άλλη που μου δώσατε στο σπίτι. Μη νομίζετε πως τις έχω κλειδωμένες στο συρτάρι μου, όχι. Τις έχω, σαν φυλαχτό, πάντα μαζί μου. 'Όταν διαβάζω τα μαθήματά μου, βγάνω την πρώτη απάνω στο γραφείο μου για να σας βλέπω διαβάζοντας, και να νομίζω, πως μ' ακούτε να λέω μάθημα, όπως σας το έλεγα στο Μαραθόσι και να ξεχνώ, πως μας χωρίζουν απέραντα βουνά. 'Α! έγιναν τόσο δυστυχής με το χωρισμό σας! Πιστεύετε με τουλάχιστον σεις, γιατί κανείς άλλος δεν μπορεί να με πιστέψει στον άκρατο πόνο μου. Πόση παρηγοριά θα αισθανθώ αν μου γράψετε δυο λόγια. 'Απ' τα γράμματά σας ίσως ζωντανέψει ακόμη μια φορά ή ήρεμη και γλυκιά φωνή σας και με παρηγορήσει λίγος.

Και ένας έπικινος για τους μαθητές...

'Ενα από τα σοβαρότερα λογοτεχνικά περιοδικά των 'Αθηνών κρίνοντας τα μαθητικά περιοδικά γράφει: «Τα σχολικά περιοδικά ούτε προσφέρονται ούτε αντέχουν βέβαια σε μια κριτική αναστηρή, που θα είχε απ' αυτά σοβαρές φιλολογικές αξιώσεις, παραγνωρίζοντας τον κύριο σκοπό τους, τον ψυχαγωγικό. Μας είναι όμως αρκετά συμπαθή, γιατί κάτω από τ' άφελη και ασχημάτιστα ακόμα γραφίσματά τους, κρύβεται αρκετή παρηγορητική ζωής και διακρίνεται υγιείς αντιλήψεις που έλειπαν απ' την περσμένη γενεά. Τότε επικρατούσε ή μόδα των πατριωτικών ποιημάτων και των αισθηματολογικών φλυαριών, που δεν πρόσφεραν τίποτε θετικό ούτε στη λογοτεχνία βέβαια, ούτε, πολύ περισσότερο, στο έθνικιστικό φρόνημα. Τα παιδιά των σημερινών περιοδικών μας παρουσιάζουν αντιθέτως πολύ διαφορετικές ιδέες, π.δ συγχρονισμένες και πιο σύμφωνες με την πραγματικότητα, κι' αυτό φαίνεται καθαρά από τη διαύγεια της σκέψής των την ανάλογη με την ηλικία τους, κι' από την απλότητα του ύφους των. Κι' αυτό το γεγονός, για να πούμε την ά-

λήθεια, μας φαίνεται σαν το πιο καλό σημάδι για την προκοπή της αθηναϊκής γενεάς μας.

Η παιδική ανθολογία της κ. Δρακοπούλου.

'Η γνωστή ποιήτρια κ. Θεώνη Δρακοπούλου (Μυρτιώτισσα) εξέδωσε τώρα τελευταία την «Παιδική 'Ανθολογία» σε δυο τόμους. Στόν ένα τόμο περιλαμβάνονται τραγουδάκια και παραμύθια 'Ελληνικά των παλιών και νέων ποιητών μας ακόμη κι' αποσπάσματα χαριτωμένα από την 'Ελλην. Μυθολογίαν κι' από τη νεώτερη λογογραφική και δημόδη μας παράδοση.

Στόν άλλο τόμο περιλαμβάνονται όλα τα ξένα άριστουργήματα της παιδικής ποιήσεως και λογοτεχνίας, γαλλικά, αγγλικά, σουηδικά, αραβικά και τόσα άλλα τα όποια αντιπροσωπεύουν συνολικά την πνευματική παραγωγή είκοσι δύο εθνών. Σ' αυτούς τους δύο εικονογραφημένους τόμους που αποτελούν ένα βιβλίο απ' τα σπανιότερα στο είδος του στο κόσμο δολοκλήρο ή Μυρτιώτισσα έδειξε ενδιαφέρον λογίας και μητέρας μαζί. Δεν έχουμε παρά να σας συστήσουμε το βιβλίο αυτό που συμπληρώνει ένα μεγάλο κενό της βιβλιοθήκης σας.

Και μία παράκληση.

'Η «Πρόσδος» δεν μπορεί να ισχυρισθώ, ότι βγήκε από τη πρώτη στιγμή με την ποιητή τελειότητα. 'Αντίκρουσε αρκετές δυσκολίες.

Μά ή άρετή βρίσκεται στη συνεχή προσπάθεια για τα καλύτερα.

Κι' ελπίζουμε πολύ γρήγορα να δώσουμε ότι ποθούμε. Για να πετύχουμε αυτό, ζητάμε τη βοήθεια των αναγνωστών μας. Σας παρακαλούμε να μας δείχνετε κάθε έλλειψή μας, και να μας διατυπώνετε κάθε επιθυμία σας.

Θέλουμε έτσι όλους τους αναγνώστες μας και συνεργάτες μας.

'Αγωνιζόμαστε για ένα κοινό ύψηλο σκοπό.

Και κάτι ώραζον.

Χαρακτηριστικών των τελευταίων διακοπών των μαθημάτων είναι ότι οι κ. κ. καθηγηταί δεν παρέδωσαν μαθήματα καθόλου. 'Ετσι οι μαθηταί ξεκουράστηκαν λίγο και γιόρτασαν μαζί μ' όλα το κόσμο στις δεκαπέντε αυτές ημέρες. Να λοιπόν που επέρασαν πιά οι καιροί που οι καθηγηταί έδιδαν για τις διακοπές ένα σωρό γραφική εργασία και παρέδιδαν ολόκαιρα κτενικά. Κι' αυτό λοιπόν νομίζουμε ότι είναι είναι κάτι ώραζον, που δείχνει ότι τα σημερινά σχολεία ελο και λειτουργούν καλλίτερα.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΙΝ ΤΗΣ «ΠΡΟΟΔΟΥ»

Μαζί με τὴν χαρὰ τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ νέου ἔτους, ποὺ εὐχομαι νὰ τὸ περάσω με ὅλοι εὐτυχισμένο, πρέπει νὰ χαιρώμεθα καὶ γιὰ τὴν ἐπανεκδόσιν τοῦ ἀγαπητοῦ μας περιοδικοῦ, τῆς «Προόδου».

Εἶναι ἀληθινὰ μιὰ νεκρανάστασις. Εἶναι ἓνα γεγονός ποὺ πρέπει νὰ μᾶς εὐχαριστῇ. Ἡ καὶ πάλιν ἡ «Πρόοδος» γεννήθηκε πέρυσι εἰς τὸ γυμνάσιό μας. Μεγάλωσε λιγάκι, γνώρισε, γνωρίστηκε καὶ ἔκχευε πολλοὺς φίλους εἰς ἕλην τὴν Κρήτην. Ποτὲ τῆς ἡ δυστυχισμένη δὲν ἐγνώρισε εὐτυχίαν. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ποὺ ἐπίσημα μᾶς ἔκχευε τὴν ἐμφάνισίν της ἄρχισε πάντῃ νὰ κλαίῃ, πάντῃ νὰ ὀδύρεται. Κάποτε-κάποτε γελοῦσε λιγάκι, ἀπὸ τὶς διηγήσεις τοῦ Ἀριστοφάνη καὶ ἓνα δυὸ ἄλλων, ὕστερα πάλι ἔκλειε τὴν δυστυχίαν της, τὰ ὄρφανά της, τὶς χήρες της, τοὺς χαμένους της.

Μ' αὐτὰ ὅμως τὰ πικροτεχνὰ δάκρυα, ποὺ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τῆς δωρίζαμε, πέθανε ἡ ἄτυχη ἀπὸ τὴν λύπη της. Ἔτσι καὶ ἡμεῖς γλυτώσαμε ἀπὸ τὰ κλάμμά της καὶ κείνη ἀπὸ τὴν ἀφόρητη δυστυχίαν της.

Τώρα ὅμως, μαζί με τὸν κινεζοὺργιο χρόνο, γεννήθηκε μιὰ ἄλλη πρόοδος, ἀπόγονος τῆς περσμένης. Εἶναι ἡ «Πρόοδος» τοῦ 1930. Εὐχομαι νὰ μᾶς ζήσῃ. Κύριος εἶδε ἂν καὶ αὐτὴ δὲν πεθάνῃ γρήγορα! Καὶ βέβαια θὰ πεθάνῃ, ἂν τὴν ποτίζουμε καὶ αὐτὴν με δάκρυα καὶ θλίψεις. Ἀς προσέξουμε λοιπὸν καλὰ νὰ μὴ μᾶς ξαναπεθάνῃ. Ἀς τὴν κάμωμε χαρούμενη. Ἀς τὴν κάμωμε εὐτυχισμένη ποὺ θὰ εἶναι τότε πολλὴ πλεὶς ὀρσιότερα ἀπὸ τὴν ἄλλη.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΜΙΑΚΑΚΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΜΟΥ

ΠΡΟΧΘΕΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΜΟΝΗ

Προχθὲς παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων.

Σχολεῖο δὲν εἶχαμε, διακοπὲς κάναμε ἀπὸ τὰ χθὲς ἐλεύθερος ἤμουνα, πουλὶ πετούμενο. Ξέννοιαστος κίνησα κατὰ τὸ σούρουπο γιὰ τὴν ἀγορά, ν' ἀκούσω τὰ κάλαντα, νὰ δῶ τὴ Χριστουγεννιάτικη κίνησι. Στὸ πλεονέκτημά μου, στὸ «μεῖντάνι», ἔτυχα μιὰ παρτέα ἀπὸ συμμαθητὲς μου, μπρεδεύτηκα μαζί τους.

Πήγαμε πάνω, γυρίσαμε κάτω δεξιὰ ἀριστερὰ παντοῦ ἓνα βουητὸ ὁ ἴδιος θόρυβος, παντοῦ μυρμηγκία ὁ κόσμος· κάθε λογιῆς ἄνθρωποι γιόμιζαν τοὺς δρόμους. Πλούσιοι ἀτσαλάκωτοι με φλυαρίες καὶ χονδρὲς φωνές, κοιμωμένοι δανδῆδες ποὺ καμαρωτὰ συνώδευαν πολλὰ πολ-

λὲς τὶς δεμοναζέλες, πήγαιναν πάνω κάτω καὶ ὅλο σμίγανε μ' ἄλλους... καὶ σταματοῦσαν... καὶ κουβέντιαζαν... Καὶ πηγαίνανε πάλι... καὶ ὅλο χαιρετοῦσαν... καὶ ὅλο σηκώναν τὰ καπέλλα τους.

Ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ πτωχοντυμένοι με τὰ ψουνητὰ στὰ χέρια τραβοῦσαν πρὸς τὰ κάτω, χωρὶς διακοπὴ... πάντα ἐμπρὸς, στὰ σπίτια τους, στὰ παιδιὰ τους, στὶς οἰκογένειές τους...

Κι' αὐτοὶ οἱ φοιτητές. Τί χάλι! πέντε-πέντε, δέκα δέκα μαζί σὲ μιὰ σειρά με τὶς ἴδιες καινούργιες ρεμπουμπλικες πιάναν ὅλο τὸ δρόμο· ἦλθαν, λέγει, νὰ περάσουν τὶς γιορτὲς ἐδῶ... στὸ σπίτι τους... καὶ ὅπου καὶ ἂν πήγαινες τοὺς ἔβλεπες στὴν ἀγορά... στὰ σοκάκια...

Καὶ πάνω στὰ πεζοδρόμια! τί φωνή, τί κάκός! ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά ἡ φασαρία ποῦκναναν οἱ πελάτες μπρὸς στὰ μαγαζιά, καὶ οἱ μικροπωλητὲς μετὰ τὰ «Χριστουγεννιάτικα» τους, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη οἱ καλαντάδες σήκωναν τὸ «κόσμο στὸ πόδι».

Καὶ τί καλαντάδες! ἓνα σωρό... Ὅλοι στὰ κάλαντα, παιδιὰ, μεγάλοι, γέροι, ὡς καὶ οἱ ποόσκοποι με ὅλα τὰ πρεπούμενα—σπήλαιον—φάντη—λαμπρὸ ἀστέρι—γυρίζανε, γιὰ φιλανθρωπία τὰ λέγανε.

Κι' εἶσι ποῖος γιὰ φιλανθρωπία, ποῖος γιὰ τὸ ἓνα, ποῖος γιὰ τὸ ἄλλο... ὅλοι βγήκανε στὰ κάλαντα, ὅλοι τὰ λέγανε πλεονέκτημα πολλοὶ παρὰ ποὺ τὰκούγανε. Καὶ τί βιολιά, τί κιθάρες... Ὅλα μαζί φωνὲς παιχνίδια. Ὅλη ἡ πόλη βοοῦσε καὶ ἀλάλαζε καὶ ἔτσι ὑποδεχόταν τὴν γέννησι τοῦ Χριστοῦ... γιόρταζε τὴν ἔλευσι τοῦ Σωτῆρα.

Ἡ ὥρα περνοῦσε, ἦλθε τέλος ἡ ὥρα νὰ σκορπίσωμε. Καλὴ νύχτα παιδιὰ—καλὴ νύχτα, καλὰ Χριστούγεννα κλπ.

Τράβηξα πρὸς τὸ σπίτι, βάδιζα ἀφηρημένος καὶ ἱαλισμένος ἀπὸ τὸν βουητὸ τῆς ἀγορᾶς καὶ ἔτσι, χωρὶς νὰ τὸ θέλω, ἔστριψα πρὸς τὴν θάλασσα, καὶ σὲ λίγο βρέθηκα στὴν ἀκροθαλασσιὰ. Μιὰ κρύα πνοὴ τοῦ ἀνέμου με δρόσισε με ξύπνησε. Γύρισα τὰ μάτια μου γύρω-γύρω. Τί ὁμορφὴ νύχτα!

Τ' ἀστέρια λάμπανε πάνω στὸν ὀλοκάθαρο οὐρανό. Ἡ θάλασσα ἦταν ἡσυχὴ καὶ ὀλόμπλαβη καὶ μέσα στὸ βάθος ὀλοσκότεινη.

Πότε-πότε μικρὰ κυματάκια σποῦσαν πάνω στὶς πέτρες τῆς ἀκρογιαλίας καὶ ἄφιναν ἓνα ἀφρὸ ποῦδινε σὲ μιὰ γραμμὴ ἓνα ἀσπράδι σὰν χιονι.

Τὸ δροσερὸ στεργιανὸ ἀεράκι μου χάιδεε τὰ μαλλιά καὶ ἡ ὁμορφιὰ τῆς νυχτερινῆς μοναξιάς μ' εὐφραине τὴ καρδιά.

Κι' ἐκεῖνο τὸ χαϊδεμένο μουρμούρισμα ποὺ ψιθύριζε τὸ μικρὸ κύμα ἀκουμπώντας ἀπαλὰ

άπαλά στη στεργιά μου σήκωνε τη ψυχή, με μάγευε. "Αρχισα να περπατώ σιγά σιγά· ύστερα κάθησα πάνω σε μια πέτρα δίπλα στη θάλασσα! "Ηθελα να θυμηθώ κάτι, μα καθώς έβιασα το μυαλό μου σκέφθηκα πράγματα λογής-λογής, χωρίς καμιά τάξη, μ' ούλθαν εικόνες ασύνδετες που μ' έκαναν να χάσω την αίσθηση της πραγματικότητας. Ξάφνου θυμήθηκα τα κάλαντα—λίγος καιρός είναι που τάλεγα.—Περάσανε από τη σκέψη μου ένα σωρό... ή γέννηση του Χριστού... ή φάτιγη των αλόγων... οι ποιμένες... οι άγγελοι... με τις δοξολογίες... όταν ξαφνιαστικά, μια πιο δυνατή πνοή του ανέμου μου κτύπησε στο πρόσωπο. "Ένα δλόασπρο και λεπτό σύννεφο άπλωνόταν σ' όλο τον ούρανό κι' ένα άπτερι ξεχύθηκε πίσω του. Σηκώθηκα να φύγω. Τά στηθη μου φούσκωναν πολύ σαν να θέλαν να σπάσουν... να πετάξω ή ψυχή μου.

Ηράκλειον

Δ. Γ. ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΠΟ ΤΙΣ ΓΙΟΡΤΕΣ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Χριστούγεννα! Πόση χαρά μου φερνε άλλοτε αυτή ή μέρα, τότε που ήμουν ακόμη μικράκι και δεν γνώριζα τη ζωή παρά μόνο από τη μιά της μεριά!

Πόσο ευτυχισμένο μ' έκανε αυτή ή μέρα!

Σήμερα δε μπορώ πια να νοιώσω τη χαρά που έννοιωθε τότε ή άμέριμνη ψυχή μου!

Μα σκέπτομαι πώς κι' ή άπλη άνάμνησι των περασμένων θα μου έφερνε λίγη ευχαρίστησι.

Για να τα θυμηθώ λοιπόν καλλίτερα και ζωηρότερα παίρνω το δρόμο της Πλατειάς Στρατας, εκεί που βρίσκεται το κάθε τι που μπορεί να ευχαριστηση τη παιδική ψυχή.

Παντού γέλοια και φωνές! Παντού ή χαρά είναι ζωγραφισμένη.

"Εδώ βλέπω ένα παιδάκι που κρατά στα χέρια του μια ωραία, μεγάλη, κόκκινη φουσκα, ενώ ή χαρά φαίνεται ζωγραφισμένη στο ζωηρό του προσωπάκι! Την ευτυχία του άσφαλώς τώρα κανείς δεν μπορεί να την φθάση!

Βρίσκεται στον έβδομο ούρανό!

Παρακάτω ένα άλλο είναι ευχαριστημένο να βλέπη από κοντά τα ωραία παιγνίδια μιας βιτρίνας κρατώντας σφυκτά το χέρι της μαμάς του. "Ένα άλλο διασκεδάζει παίζοντας με τον πολύχρωμο χαρτονένιο καραγκιόζη του.

Να κι' ένα αγοράκι που κρατά στα χέρια του ένα ψεύτικο ξυλένιο τουφεκάκι και περπατεί με το κεφάλι ψηλά, και με ύφος σοβαρό και ύπερήφανο, σαν κανέναν στρατηγός σ' έκστρατεία.

Πόσο με διασκεδάζει αυτό το θέαμα, πόσες παληές αναμνήσεις μουρχονται στο νοῦ!

Είναι πια άργά και σκέπτομαι πώς πρέπει να γυρίσω σπίτι. Παίρνω μηχανικά το δρόμο μου, ενώ στο μυαλό μ' έρχονται αδιάκοπα ή μια ύστερα άπ' την άλλη όλες οι σκηνές της παιδικής ζωής.

Τέλος έφθασα σπίτι.

"Η είδησι πώς μου έφεραν την καινούργια μου φορεσιά μου διακόπτει το ωραίο αυτό ζωντανό όνειρο.

"Αλλά φαίνεται πώς δεν ήταν τυχερό να τελειώση ως εδώ, είχα ξεχάσει και κάτι άλλο, που άσφαλώς δεν θα το θυμώμουνα αν δεν έρχόντουσαν να μου το θυμίσουν μερικές παιδικές φωνές.

"Ήταν μερικά παιδάκια της γειτονιάς που άφου ρώτησαν με το συνηθισμένο «να τα που-με;» άρχισαν να λέν το «Καλήν έσπέραν άρχοντες...» με της ψιλές παιδικές φωνές τους που το κρύο της έκαμε άκόμη πιο άδύνατες.

"Άλλο ξετύλιγμα παλιών σκηνών του παιδικού βίου!

"Η ώρα, με την όμιλία στο τραπέζι, είχε περάσει, και καθένας πήγε να κοιμηθῇ λίγο.

Ξάπλωσα στο κρεβάτι μα άδύνατο να με πάρη ό ύπνος. Πέρασε έτσι πολλή ώρα και τέλος αποφάσισα όριστικώς να κοιμηθώ, όταν άκουσα το «Ντάν... ντάν... ντάν...», της εκκλησίας που μ' αυτά έρχόντανε να μῶς ειδοποιήση ότι είχε φθάσει ή μεγάλη ώρα στην όποιαν πριν από 1929 χρόνια γεννήθηκε ό θεάνθρωπος, ό Σωτήρας της ανθρωπότητας.

Ντύθηκα και πήγα με την οικογένειά μου στην εκκλησία, γιατί ή λειτουργία των Χριστουγέννων μ' άρέσει πολύ.

"Όταν γύρισα πλησίαζε πια να ξημερώση, καθίσαμε όλοι στο τραπέζι κι' άφου εύχηθήκαμε να είμαστε και του χρόνου καλά να ξαναγιορτάσωμε αυτή τη μεγάλη και ωραία γιορτή, φάγαμε τη Χριστουγεννιάτικη σουπα, κι' ύστερα κοιμηθήκαμε. "Έτσι πέρασε ακόμη μια φορά ή ωραία αυτή γιορτή, τα Χριστούγεννα!

Θ. Ι. ΠΙΠΕΡΑΣ

ΣΤΟ ΝΕΟ ΧΡΟΝΟ

Ὁ τελευταῖος μῆνας τοῦ 29 κοντεύει νὰ τελειώσῃ. Ὅταν κι' αὐτὸς θὰ σδύσῃ, θὰ φύγῃ μαζί του κι' ἕνας δλόκληρος χρόνος ποὺ σὲ ἄλλους ἐχάρισε τὴν εὐτυχία καὶ σ' ἄλλους τὴ δυστυχία.

Στὸ διάβα του πολλὰς καρδιὰς ἐκλάψανε, πολλὰς ψυχὰς πονέσανε, πολλὰς γλεντίσανε κι' ἄλλες τόσες γελᾶσανε.

Ὅπως ἔλα τὰ χρόνια, ἔτσι κι' αὐτὸς θὰ πᾶσῃ στὸ μεγάλο βάραντρο ποὺ ἡ ζωὴ ἀνοίγει, καὶ ὑστερὰ θὰ σκεπαστῇ μὲ τὴ λησμονιὰ ὥπως κι' ἔλοι οἱ ἄλλοι.

Σ' ἐκείνους ποὺ στὸ πέρασμά του ζήσανε πλάι στὴ χαρὰ θὰ μείνῃ πάντα φωτεινὸ ἀστὲρ στὸν ἑνναστό οὐρανὸ τῆς ζωῆς τους.

Σ' ἐκείνους ὅμως ποὺ νοιώσανε τίς πιὸ μεγάλες πίκρες κι' ἀπογοητεψες θὰ μείνῃ πάντα ὁ μυχὸς γέρος, ὁ φορτωμένος τῇ δυστυχίᾳ καὶ τὴν κακομοιριά.

Ποῖος ξέρει τί κρύβει καὶ τί μᾶς φυλάσσει ὁ νῆος χρόνος ποὺ φτάνει σὲ λίγο!!!

Ποῖος ξέρει σὲ ποιοὺς θὰ χαρίσῃ τὴ χαρὰ καὶ σὲ ποιοὺς τὴ θλίψῃ!!!

Ὡ ἐτοιμαστῇτε ὅλοι, μικροί, μεγάλοι, φτωχοὶ καὶ πλούσιοι γιὰ νὰ δεχτῇτε τὸν καινοῦργιο χρόνο.

Περιμένετε γιὰ νὰ τὸν ράνετε μὲ τὰ πιὸ μυρωδάτα λουλούδια τῆς φύσης.

Τραγουδῆσατέ του τὰ πιὸ γλυκὰ τραγούδια, καὶ ὁμνήσατέ τονε μὲ τοὺς πιὸ ὁμορφους ὕμνους

Ἀγκαλιάσατέ τονε σφικτά. Διώξετε ἀπὸ κοντά του τὴ λύπη καὶ ἀφήσατε γύρω του ν' ἀνθίσῃ ἡ ὑπέρλαμπρη εὐτυχία. Στεφανώσατε τὸ ξανθὸ σγουρὸ τοῦ κεφάλι μὲ τὸ ἀμάραντο στεφάνι ποὺ εἶχε φορέσει κι' ὁ περασμένος χρόνος, καὶ βάλετέ τονε νὰ καθίσῃ στὸ χρυσὸ θρόνι ποὺ εἶχε καθίσει ὁ ἄλλος τρακόσιος ἐξήντα πέντε δλόκληρος μέρες.

Γονατίσατε μπροστά του καὶ κράξετέ του μὲ πικράκλῃσιν καὶ λυγτάρη: «Ὡ ἄγνωστε βσιλιά ποὺ φτάνεις τυλιγμένος στὸ μυστήριον, χάρισέ μας τὴν εὐτυχία καὶ τὴν ἀνάπαψιν ποὺ ποθοῦνε ἡ φτωχὰς δλοκούραστες ψυχὰς μας. Φέρε μας τὴ χαρὰ ποὺ μὲ ὑπομονὴ περιμένουμε τώρα καὶ τόσα χρόνια. Ὡ νὰ κάνε μᾶς αὐτὴ τὴ χάρη».

Καὶ λέγοντάς του αὐτὰ τὰ λόγια θὰ δῇτε στὰ χεῖλιά του ν' ἀνθίσῃ τὸ πιὸ εἰρωνικὸ χαμόγελο.

*Ἀκοῦτε;... Τὸ πιὸ εἰρωνικό.

ANNA BPANA

ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Εἶναι παραμυθὴ τοῦ Ἀνδρέα Βασιλῆ.

Σ' ἕνα φτωχικὸ σπίτι ἡ μητέρα μὲ τὰ τρία μικρὰ παιδιὰ τῆς περιμένει τὸν ἄνδρα τῆς καθισμένη δίπλα στὸ παράθυρο. Μόλις ἀκούσῃ τὰ βήματα κανενὸς διαδάρου, γυρίζει νὰ δῇ μήπως εἶναι αὐτός.

Ἀπὸ τὸν ὁρμὸν ἀκούονται φωνὲς παιδιῶν ποὺ χροῦμένα παίζουν καὶ μιλοῦν γιὰ τ' αὐριανὰ ὁρὰ των. Τί διαφορά ἀλήθεια ὑπάρχει μεταξὺ τῶν παιδιῶν αὐτῶν καὶ τῶν παιδιῶν τῆς φτωχῆς μητέρας; αὐτὰ ἔχουν τοὺς καλὸς πατέρες των, ἔχουν γνωρίσει τὴν πατρικὴ στεργή, μὰ τ' ἄλλα ἀλλοίμονο, μόνο τὴν πατρικὴ σκληρότητα ποὺ φέρει τὸ κρασί. Ἀρὰ γε σὲ ποιά ταβέρνα θὰ κάθεται ὁ πατέρας των πίνοντας τὸ δροσιτικὸ τοῦ λαρυγγιοῦ του, ὥπως λέει. Ἦταν καλὸς καὶ αὐτὸς μιὰ φορά. Ἀγαποῦσε τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ παιδιὰ του, πλούσιος δὲν ἦταν, μὰ καλὸς ὅμως οἰκογενειάρχης, ὥπως τὸ ἔλεγε ἡ γειτονιά. Μὰ ἀφ' οὗτου κάποτε ἕνας φίλος του, τὸν τράβηξε στὴ ταβέρνα καὶ συνήθισε τὸ κρασί ἔγινε ὁ καλύτερός τῆς πελάτης. Ὅ, τι λεπτὰ καὶ ἂν ἔδωζε ἀπὸ τὴν κουραστικὴ δουλειὰ του τὰ ἐπινε' δὲν ἔδωζε καὶ πολλὰ, κτίστης ἦταν.

Γι' αὐτὸ ὅταν ἔμαθε νὰ ἀφήνῃ τὴ δυστυχισμένη οἰκογένειά του χωρὶς ψωμί ὅλα πήγαζαν στὸ μπάριμπα Γιάννη τὸν Ταβερνάρη. Ἔτσι ζοῦσε τώρα καὶ ἕξιν χρόνια, ἔμπαινε στὰ ἐπτὰ μὲ τὴν αὐριανὴ πρωτοχρονιά. Μὰ μήπως τὰ παιδιὰ του γινώρισαν ποτὲ ἀρχηγονιά. Βλέπουν τὰλλα νὰ κρατοῦν κάθε τέτοια μέρα τὰ ἀγιοδοκιλιὰτικα παιγνίδια καὶ ζηλεύουν. Ξέρουν ὅμως πὼς αὐτὰ παιγνίδια δὲν θὰ πάρουν.

Τῆς δυστυχισμένης μητέρας ἡ ψυχὴ πονεῖ, μ' ἀλλοίμονον μπορεῖ νὰ κάμῃ καὶ ἄλλοιως.

Τί νὰ κάνῃ; περιμένει; οἱ ὥρες περνοῦν καὶ αὐτὸς ἀκόμη νὰ ἔλθῃ.

Θάταν κοντὰ μεσάνυχτα, ὅταν τὸ βραχνὸ τραγοῦδι ἑνὸς μεθυσμένου ἀκούστηκε. Αὐτὸς εἶναι σκέφθηκε, ἀρὰ γε θάχῃ λεπτὰ γιὰ νὰ περάσωμε αὔριο;...

Γ. ΒΛΑΣΣΑΚΗΣ

Β. Γυμνάσιον

ΣΤΟ ΝΕΟ ΧΡΟΝΟ

ΕΜΠΡΟΣ

“Ο χρόνος έκαμε πάλι τὸ μεγάλο του βήμα πρὸς τὰ ἔμπροσ. Ἡ ζωὴ δεμένη πίσω του μὲ τὰ ἀόρατα σχοινιά, τὸν ἠκολούθησε, χωρὶς νὰ θέλῃ, στὸ τεράστιο αὐτὸ βήμα πρὸς τὸ ἄπειρον. Ἡ νεότης μὲ τὸ γῆρας ἀγκαλιασμένοι ἐβάδισαν κι’ αὐτοί. Ποὺ πηγαίνουν; Τὴν νεότητα τί τὴν περιμένει; Οἱ ἄγνωστοι δρόμοι τῆς ζωῆς ποὺ ἀπλώνονται μπροστά της, πὼς θὰ δεχθοῦν τὰ ἄστατα βήματά της; Ποιὸς ἔχει; Τὸ κοῦρο γῆρας κουρασμένο ἀπὸ τὸ δρόμο περπατεῖ κι’ αὐτό, ὠθούμενο ἀπ’ τὴ δύναμι τοῦ χρόνου. “Αχ! πὼς ἤθελα νὰ μὴ βαδίσῃ! Πὼς ἤθελα νὰ μὴ πλησιάσῃ στὸ βαθὺ λάκκο! Πὼς ἤθελε! Ὁ χρόνος τοὺς τράβηξε ὅλους καὶ ἄλλοι σέρονονται πίσω ἀπὸ τὸ ἄρμα του πρὸς τὴν ἄγνωστη ζωὴ καὶ ἄλλοι πρὸς τὸν τάφο. Χιονίζει ἐπάνω σὲ γηρασμένα ὁ σκληρὸς χρόνος καὶ λάμπει ἐπάνω σὲ ροδοκόκκινα πρόσωπα.

Ἡ ἥλιος ἀνατέλλει στὰ στήθη τῆς νεότητος καὶ τὸ σκοτάδι κατεβαίνει στὴ νύκτα τοῦ γήρατος. Καὶ μέσα στὸ ἀγωνιώδες αὐτὸ κατρακύλισμα ἡ ἀόρατη φωνὴ ἀκούεται ἀπὸ τὸ ἄρμα τοῦ χρόνου: “Ἐμπρός!”.

ΝΙΚ. Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΑΚΗΣ

ΕΝΩ ΠΕΡΝΑ Ο ΧΡΟΝΟΣ

Μεσάνυχτα! τὸ λέει τὸ ρολόι
ποῦ μὲ τὸ ἴδιο πάντα μοιρολόι.
Κλαίει τὸ χρόνο ποῦ περνᾷ καὶ δὲ γνωρίζει
καὶ τὰ συντοίμια τὰ παλὰ γκρεμίζει.

Σκυφτός, στὸ φτωχικό μου τὸ γραφεῖο,
κοιτάζω τῆς ζωῆς μου τὸ βιβλίο.
Ἡ θύμησι ξυπνᾷ, κ’ ἡ σκέψι φτερουγίζει,
σ’ ἐρειπωμένο κάστρο, γέρνει καὶ δακρίζει.

Εἶχα παλάτι μὲ ὄνειρα χτισμένο,
ἀλλοίμονο! τὸ βοῆκα γκρεμισμένο.
Μνήμη πικρὴ, γιατί μὲ βασανίζεις
ὅταν τὰ περασμένα μοῦ θυμίζεις.

Ἐστέρευε τῆς λησμονιᾶς ἡ βοῆσι
κι’ ἡ δίψα μου ὠϊμένα δὲν θὰ σβύσῃ.
— Τότε θὰ πάψῃ ὁ θοῆνος τῆς ψυχῆς μου
σὰν κλείσει τὸ βιβλίο τῆς ζωῆς μου!...

1930

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΩΤΑΚΙΣ

ΕΝΑ ΒΡΑΔΥ

“Ἐνα βραδάκι μαγικὸ μὲ βοῆκε στὸ λιβάδι
τ’ ἀηδόνια μὲ συντρόφευαν κ’ ὕμνοῦσαν τὸ Θεᾶ
κι’ ὁ ἥλιος ἔδινε στὴ γῇ τὸ τελευταῖο χάδι.

Πάνω στὸ λόγγο, ὁ πιστικὸς ἔπαιζε τὴ φλογέρα
καὶ τ’ ἀγεράκι σκόρπιζε τὴ θεῖα μουσική.
— Ἡ βοσκοποῦλα δάκρυζε ποῦταν στὴ βρύση
[πέρα.

Κ’ ἐγὼ σ’ ἀγοριολούλουδα τοῦ λειβαδιοῦ γερόμενος
ἐνοιῶθα μέσα στὴ ψυχῇ, ἀνύπνωτη χαρά,
καὶ πιστεῖνα γιὰ μιὰ στιγμή πὼς εἶμαι εὐτυχι-
[σμένος.

Ἡ μέρα τώρα πέρασε καὶ τὸ πικρὸ σκοτάδι
μὲ τὰ φτερά του σκέπασε τὴν ἀνθισμένη γῇ.

— Πόσο μιλοῦσε στὴ ψυχῇ τὸ ἔρρημο τοῦτο βράδι!
1929—30

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΩΤΑΚΙΣ

ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

ΤΟ ΧΑΝΤ ΜΠΩΛ

Μία ἀπὸ τὰς ὡραιότερας ἀμερικανικὰς παι-
διάς ποὺ εἰσήχθη πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἀκόμη εἰς
τὴν Ἑλλάδα εἶναι τὸ χάντ μπάλ. Ὁμοιάζει
πολὺ μὲ τὸ φούτ μπώλ καὶ εἶναι ἐξ ἴσου θεα-
ματικὸν καὶ εὐχάριστον. Παίζεται ἀπὸ δύο ὁ-
μάδας ἐκάστη τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑν-
δεκα παίκτης οἱ ὅποιοι ὅπως καὶ εἰς τὸ ποδό-
σφαιρον ἔχουν τὰς αὐτὰς θέσεις καὶ ὀνομασίας.

Οἱ κανονισμοὶ εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ μόνον τὴν
διαφορὰν ὅτι μεταχειρίζομεθα τὰς χεῖρας καὶ
ὄχι τοὺς πόδας. Ὁ τερματοφύλαξ ἔχει τὸ δι-
καίωμα νὰ μεταχειρισθῇ καὶ πόδα. Ὅλα τὰ
σφάλματα τὰ ὅποια σημειώνονται εἰς τὸ φούτ
μπώλ καὶ μαζὶ ὅσα εἰς τὸ μπάσκετ μπώλ, ση-
μειώνονται καὶ εἰς τὸ χάντ μπάλ. Τώρα ἂς ἴδω-
μεν τί ὠφελεῖται, ὁ ἐπιδιδόμενος εἰς τὴν ὡ-
ραίαν αὐτὴν παιδιάν.

Ἐπειδὴ ἡ παιδιὰ αὕτη ἀπαιτεῖ ὀρμητικὰς
κινήσεις τοῦ σώματος καὶ μεγάλην ἀντίληψιν
διὰ νὰ κατωρθοθῶσι καλοὶ συνδυασμοί, δια-
πλάττει τὸ σῶμα καὶ ἐξασκεῖ πολὺ τὸ μυαλὸ εἰς
τὴν ἀντίληψιν. Ἰδιαιτέρως δὲ εὐρύνει τὸν θώ-
ρακα καὶ δυναμώνει τοὺς πνεύμονας. Πρέπει
δυνάμει νὰ ἐπιδίδηται κανεὶς συστηματικῶς, διότι
εἶναι πολὺ κουραστικὸν καὶ δύναται νὰ βλάψῃ.
Εἰς τὸ χάντ μπάλ ἐκτὸς τῶν ἀθλητῶν ἀσχο-
λοῦνται καὶ πυγμάχοι καὶ παλαισταί, τῶν ὁ-
ποίων μάλιστα ἐνισχύει τὰς μυϊκὰς δυνάμεις.
Ἐνεκὰ ὅλων αὐτῶν τῶν λόγων φαίνεται ὅτι θὰ
εἰσαχθῇ πολὺ συντόμως καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας,
ὅπως καὶ εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ὅπου ἤδη πα-
ρατηρεῖται μεγάλη κίνησις.

Γ. Βς
Β. Γυμνάσιον

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗΝ

Ο ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΟΥ ΠΕΚΙΝΟΥ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ «σκελετοῦ τοῦ Πεκίνου» ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Μπλάκ ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον ὅπως ζητήσωμεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν γνώμην τοῦ σεβαστοῦ μας καθηγητοῦ τῶν Φυσικῶν κ. Σ. Γεωργίου. Μὲ καταφανῇ προθυμίᾳ καὶ εὐχαρίστησιν ἐσπευσεν νὰ μᾶς δώσῃ τὰς ζητηθείσας παρ' αὐτοῦ πληροφορίες.

Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν, μᾶς εἶπεν, παρεδόντο ὅλοι, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐξελίξεως τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου ὡς πρόγονον τοῦ ἀνθρώπου τὸν πίθηκον.

Ἵνα δὲ ἡ θεωρία αὕτη στηριχθῇ ἐξητεῖτο εἰς τὰς γεωλογικὰς ἀνασκαφὰς ὁ σκελετὸς τοῦ πιθηκανθρώπου ἦτοι τοῦ κοινοῦ προγόνου ἀνθρώπου καὶ πιθήκων. Εἰς Ἰάβαν ἀνεκαλύφθη (πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν) τὸ πρῶτον εἰς τοιοῦτος σκελετὸς καὶ ἐθεωρήθη τότε παρὰ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου ὅτι ἐν αὐτῷ ἐπισημοποιεῖτο ἡ Δαρβίνειος θεωρεῖα. Ὁ εὐρεθεὶς οὗτος σκελετὸς δὲν ἔφερεν εἰς τὰ ὅσα τοῦ προσώπου τοὺς αὐλακὰς τῶν γελασίνων μυῶν καὶ ἐπειδὴ οἱ πίθηκοι δὲν γελοῦν συνεπέραναν ὅτι κατήγετο καὶ ὁ ἀνθρώπος ἀπὸ αὐτοῦ. Ἐπομένως καὶ ὁ προϊστορικὸς ἀνθρώπος δὲν εἶχε τὴν ἰδιότητα τοῦ γελᾶν.

Κατόπιν καὶ εἰς δύο ἢ τρία ἄλλα μέρη τῆς Εὐρώπης εὐρέθησαν παρόμοιοι σκελετοί. Ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα τῶρα ἔτι ἐν Ἀμερικῇ ἐπὶ τῇ βάσει νεωτέρων παρατηρήσεων ἐπεκράτησαν νεώτεροι θεωρεῖαι καὶ ἀντιλήψεις. Αἰσπαρατρηθεῖσαι ἐκ τῶν γεωλογικῶν τούτων ἀνακαλύψεων πιθηκανθρωποειδεῖς μορφαὶ ἐξακριβωσθήσαν ὡς ἀνωμαλῖαι τοῦ τελείου ἀνθρωποειδοῦς τύπου, ἕως ὅτου αἱ τελευταῖαι παρὰ τὸ Πεκίνον ἀνασκαφαὶ κατέδειξαν τὴν πραγματικότητα. Ἦτοι οἱ σκελετοί, οἱ ἐνταῦθα ἀνευρεθέντες χρονολογοῦνται ἀπὸ ἐνὸς καὶ πλέον ἐκατομμυρίου ἐτῶν, δηλαδὴ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐποχῆς τῶν παγετῶνων, κατὰ τὸ τέλος τῆς τριτογενοῦς περιόδου. Τοῦτο σαφῶς ἀκόμη δὲν διηυκρινίσθη, ἐκ τῶν γεωλογικῶν κριτικῶν πετρωμάτων. Πάντως ὅμως εἶναι βέβαιον, καὶ εἰς τοῦτο ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ παντὸς ἐπιστήμονος, ὅτι οἱ ἀνθρωποπίθηκοειδεῖς σκελετοί, τοὺς ὁποίους μέχρι πρό τινος ἐγνώριζεν ἡ ἐπιστήμη εἶναι κατὰ πολὺ μεταγενέστεροι—200-300 χιλ. ἢ καὶ πλέον ἐτῶν—, ἐνῶ οἱ σκελετοὶ οἱ εὐρεθέντες ἐν Πεκίνῳ, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, εἶναι κατὰ πολὺ ἀρχαιότεροι. Ὡστε λογικῶς σκεπτόμενοι εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ πρῶτοι σκελετοὶ ἡ ἀνθρωποπίθηκοειδεῖς εἶναι ἡ προέρχονται ἐκ παθολογικῆς καταστάσεως, διότι οἱ σκελετοὶ τοῦ Πεκί-

νου εἶναι οἱ τέλειοι δηλαδὴ ἀνθρωποειδεῖς. Ἀνήκουν εἰς τὴν φυλὴν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ σκεπτομένου καὶ διανοομένου τελείως. Καὶ τοῦτο ἐξηκριβώθη ἰον ἐκ τῶν κοιλοτήτων τοῦ κρανίου καὶ ὅν ἐκ τῆς ἀναλογίας ἐγκεφάλου καὶ σώματος.

Εἰς τὸ αὐτὸ σπήλαιον ἀνεκαλύφθησαν δέκα σκελετοί, τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει ὅτι οἱ πρωτόγονοι οὗτοι ἀνθρώποι ἔζων ὁμαδικῶς, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν εὐρέθη οὔτε τὸ ἐλάχιστον ἐργαλεῖον, οὕτως ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐξακριβώσουν τι, περὶ τῆς ζωῆς τῶν παναρχαίων τούτων προγόνων μας ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Ὁ κ. Κεϊθ, ἐπιστήμων μεγάλου κύρους, δὲν συμμερίζεται ἀπολύτως τὸν κοινὸν ἐνθουσιασμόν διὰ τὰ εὐρήματα. Διαφωνεῖ ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ὑπάρξεως τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ παραδέχεται ὅτι ἔζησαν πρὸ 200 ἢ 300 χιλιάδων ἐτῶν.

Πάντως ὅμως ὁ εὐρεθεὶς «ἀνθρώπος τοῦ Πεκίνου» εἶναι ὁ ἀρχαιότερος ἀνθρώπος μέχρι τοῦδε γνωστὸς καὶ ἐν τούτοις ἔχει μίαν ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένην κεφαλὴν καὶ ἓνα κρανίον μεγαλύτερον ἀπὸ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου τῆς Ἰάβας.

Ὁ φίλος τῶν ἐπιστημῶν

ΑΚΟΥΑΡΕΛΛΕΣ

ΣΤΟ ΞΕΨΥΧΙΣΜΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ...

31 Δεκεμβρίου....

Τικ... τακ... τικ... τακ...

Ἀδιάκοπα, χωρὶς κούρασι τὸ ἐπινόημα τοῦ ἀνθρώπου μυαλοῦ, τὸ ρωλόγι μὲ τοὺς μεντόνους καὶ μελαγχολικοὺς του χτύπους μᾶς σημειώνει κάθε στιγμὴ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ.

Μεσάνυχτα παρὰ τέταρτο.

Τικ... τακ... τικ... τακ...

Ξεψυχαίει ὁ χρόνος... σ' ἓνα τέταρτο δὲ θὰ ὑπάρχῃ πιά, σὲ λίγο θὰ κυλίσῃ καὶ αὐτὸς στὸ ἄπειρο.

Εἶν' ἔτοιμος νὰ φύγῃ καὶ νὰ μᾶς προσθέσῃ μιὰ ρυτίδα.

Δώδεκα παρὰ δύο λεπτά.

Τικ... τακ... Ἀκου τον πῶς βρυανασαίνει... πεθαίνει.

Ντάν... ντάν... ντάν... (12 ντάν).

Φεύγω... κουράστηκα ἀπὸ τὶς τόσες ἀσχολίες μου... δὲν μπορῶ πιά νὰ σηκώσω ἄλλο φορτίο. 365 μέρες μοῦ εἶν' ἀρκετὲς... φεύγω... addio. Ὁ γυιὸς μου ποὺ ἀκόμα εἶναι στὰ σπάργανα θὰ μὲ διαδεχτῇ νὰ δῇτε πόσα καλὰ θὰ σὰς φέρῃ... Ἴσως νὰ μὴν εἶναι τόσο σκληρὸς, ὅσο ἤμουν ἐγώ—νὰ τὸ πιστέψωμε;

Addio...

Τὸ δωδέκατο ντάν βούηξε τόσο τραγικὰ!

Πάει πιά, ἔφυγε, πέταξε. Μπορεῖς νὰ τὸν

Ξαναφέρης; λέει με καγχασμό αυτό το μικρό διχολικό ρωλόγι.

Πόσο μου φάνηκε βγρύ!

Ένα ρωλόι πού ένας συνάνθρωπός μας τὸ ἐφεύρε νὰ μπορῇ νὰ μᾶς κοιτάδῃ καὶ νὰ μᾶς πειράξῃ γιὰ τὴν ἀδυναμία μας.

Μὰ εἶναι τρομερό!

Χά... χα... χα. Τί με κυττάζεις ἔτσι συλλογισμένος; Μπορεῖς-μπορεῖς νὰ τὸν ξαναφέρης σὺ πού θεὸς νὰ λές πῶς εἶσαι τέλειος καὶ μάλιστα τώρα στὸν 20ὸν αἰῶνα μπορεῖς;.. μπορεῖς;..

Ὁ ἀνθρώπινος ἐγωϊσμός μου θίχτηκε.

Καὶ τί πῶς δὲν μπορῶ νὰ τὸν ξαναφέρω; τί μ' αὐτό; Ἐκπνεα τὸ θυμωμένο.

Μήπως νομίζεις ὅτι δὲν θέμε νὰ τοὺς διώχουμε τοὺς χρόνους καὶ νὰ ρθῇ ὁ κχιρὸς ν' ἀφίσσουμε καὶ μετὰ αὐτὸν τὸν ψεύτικο τὸ κόσμον νὰ πάμε σ' αἰθέριους κόσμους πρὸς καλοῦς; με πόσο πόνος τόλμα αὐτὸ γιὰτί «καὶ με τὰ βᾶσκαν γλυκιά ναι ἡ ζωή».

Ἄς εἶναι. Ἄς πάψουμε πιά γιὰ νὰ ὑποδεχτοῦμε τὸ κινουργιογεννημένο χρόνο.

Μακάρι κάθε χαρὰ καὶ εὐτυχία νὰ χάριση σ' ἑλούς σας.

Μὰ καὶ ἂν σὰς χάριση εὐτυχίες καὶ χαρὲς πάλι θὰ δοκίμιζετε ἄμην περάσουν, στὴν ἀνάμνησί τους.

Ἔτσι εἰσκατε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

1930

ΜΙΜΗΣ Α. ΡΑΠΙΔΗΣ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Ἡ «Πρόσδος» ἡ ὁποία θέλει με κάθε τρόπο τὴν ἀνάπτυξι τοῦ μαθητοῦ, ἐγκαινιάζει με τὸ σημερινὸ της διαγωνισμό, τὴ σειρά τῶν ἐφετεινῶν διαγωνισμῶν της. Κάθε μῆνα θὰ προσπαθοῦμε νὰ ἔχωμε καὶ ἓνα διαγωνισμό. Ὁ σημερινὸς μας, καθὼς βλέπετε, εἶναι ἓνα σύστημα, τὸ ὁποῖο χωροῦμε στὸ σεβαστὸ μας καθηγητὴ τῶν Μαθηματικῶν κ. Ν. *Μηλιάκη*, ὁ ὁποῖος δὲ λογάρισε τοὺς κόπους γιὰ νὰ μᾶς τὸ συντάξῃ, καὶ ἀκόμα ἀνέλαβε νὰ διορθώσῃ τὰ δοκίμια πού θὰ μᾶς στείλετε.

Γι' αὐτὸ καὶ ἀκόμα γιὰ τὸ συνεχές του ἐνδιαφέρον γιὰ τοὺς μαθητὰς του, αἰσθανόμεστε βαθειὰ τὴν ὑποχρέωσι νὰ τὸν εὐχαριστήσωμε θερμὰ μ' αὐτὲς τίς γραμμές.

Ὅποιος τὸ λύση θὰ πάρῃ 50 δραχ. γιὰ βραβεῖο, καὶ ἐπειδὴ μπορεῖ πολλοὶ νὰ τὸ λύσουν, γι' αὐτὸ μεταξὺ αὐτῶν πού θὰ τὸ λύσουν θὰ συρθῇ κληρὸς καὶ ὁ τυχερὸς θὰ πάρῃ τὸ βραβεῖο καὶ τώρα ἴδου ἡ Πρόδος ἴδου καὶ τὸ πῆδημα.

Νὰ λυθῇ τὸ σύστημα:

$$1) \quad x+y=Z$$

$$2) \quad 3xy=2Z$$

$$3) \quad x^2-y^2=Z$$

Λύσεις δεκτὲς μέχρι 15 Φεβρουαρίου ἐ. ἔ.

ΔΙΑΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΤΟ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

«Ἀποθεοῦντος τοῦ σώματος καὶ ὁ νοῦς ἀιωρότερος εἶναι φιλεῖ».

Διὰ τοῦτο καθ' ἡκον ἔχει ὁ ἄνθρωπος νὰ φροντίξῃ περὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ ἐκτελεστὴς τῶν διαταγῶν τῆς ψυχῆς ἵνα μὴ εἶναι τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἢ δὲ σὰρξ ἀουενής. Μία δὲ ἐκ τῶν τοιούτων περὶ τοῦ σώματος φροντίδων, ἐπιβάλλεται νὰ εἶναι καὶ τὸ διάλειμμα. Εἶναι δὲ διάλειμμα κατὰ λέξιν μὲν διακοπή, ἀνάπαυλα κατ' ἐννοίαν δὲ ἀναζωογόνησις, ἀναδημιουργία, ἀναγέννησις τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων πρὸς περιφρούρησιν τῆς υγείας. Τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι ἀπακολούθημα πάσης ἐργασίας σωματικῆς τε καὶ πνευματικῆς, ἥτις ἐν κλειστῷ χωρῷ γινόμενη ἀποβαίνει ἐπιζήμιος εἰς τὴν υγείαν. Ἡ συγκέντρωσις δηλ. τῶν μαθητῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς παραδόσεως καὶ μάλιστα ὅταν δὲν ὑπάρχει ἡ ὑπὸ τῆς ὑγιεινῆς δοξομένη δι' ἑκαστον μαθητὴν ποσότης 30 γραμμαρίων ὀξυγόνου καθ' ὥραν, ἐπιφέρει ἀλλοίωσιν εἰς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα ἥτοι μεταβολὴν τοῦ ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ζωὴν ὀξυγόνου εἰς διοξείδιον τοῦ ἀνθρακός ἀερίου τὸ ὁποῖον ἐπιφέρει δηλητηρίασιν καὶ ἐξισθάνησιν τοῦ σώματος καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὴν ἀτονίαν τοῦ πνεύματος. Ἀλλὰ καὶ ἕτερος λόγος συνηγορῶν ὑπὲρ τῶν διαλειμμάτων εἶναι ὅτι ἐνὸς μὲν ἢ μετὰ πάροδον μακροῦ χρόνου ἐργασίας ἐνδεχομένη ἐπισκότησις τοῦ πνεύματος, ὅταν ἐτέρον δὲ τὸ ἐνδεχόμενον τῆς ὑπάρξεως πάσχοντος ἐκ μεταδοτικῆς ἀσθενείας, τοῦθ' ὅπερ ἐπιβάλλει τὴν ἀνανέωσιν τοῦ ἀέρος τῆς αἰθούσης. Κατὰ τὸ διάλειμμα οἱ μαθηταὶ ἐκτιθέμενοι εἰς τὸν μικροβιοκτόνον καὶ δοτιῆρα τῆς ζωῆς ἥλιον, ἀναλαμβάνουσι δυνάμεις, ὁ δὲ εἰσπνεόμενος καθαρὸς καὶ ὀξυγονοῦχος ἀὴρ τοῦ ὑπαίθρου εἰσερχόμενος εἰς τοὺς πνεύμονας συντελεῖ εἰς καθῶσιν καὶ μεταβάλλει τὸ φλεβικὸν αἷμα εἰς ἀρτηριοκόν, τὸ ὁποῖον κυκλοφοροῦν καθ' ἅπαν τὸ σῶμα ζωογονεῖ καὶ προάγει αὐτό. Τὸ διάλειμμα καὶ τὴν διακοπὴν τῆς ἐργασίας, ἐπιβάλλει εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ ὁ Δημιουργός, παραγγέλλων διακοπὴν ἀπὸ ταύτης τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, καὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωπῖνοι νόμοι, καθιερῶσαντες τὴν ἀνάπαινον ἀλλαχού μὲν μετὰ ὀκτάωρον, ἀλλαχού δὲ μετὰ δεκάωρον ἐργασίαν. Ἀφ' οὗ λοιπὸν θεοὶ, ἄνθρωπῖνοι καὶ θύσικοι νόμοι ὑπαγορεύουσι τὴν διακοπὴν τῆς ἐργασίας χάριν τῆς διατηρήσεως τῆς υγείας, ἐπιβάλλεται μετὰ ἐντεταμένην ἐργασίαν τὸ διάλειμμα, ὥστε νὰ διατηρήσωμεν τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἐνδύαν, ἵνα δύναται τὸ σῶμα ὅταν θὰ ἔλθῃ ἡ ἐποχὴ τῆς δράσεως νὰ ἐκτελῇ τὰς διαταγὰς τῆς ψυχῆς.

Ε. Ι. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ

Η ΚΡΙΤΙΚΗ

Σχολικά περιοδικά κυκλοφορούν σ' όλα σχεδόν τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Κι' ἐμεῖς ἐδῶ στη Κρήτη ἀπὸ πέρυσι ἔχομεν τὸ περιοδικὸν μας. Δὲν μποροῦμε βέβαια νὰ εἰποῦμε ὅτι ἡ περυσινὴ «Πρόοδος» ἔφθασε τὰλλα μαθητικὰ περιοδικὰ ἦταν ἡ πρώτη χρονιά, ἡ πρώτη προσπάθεια. Ἐφέτο ὁμῶς δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ καθυστεροῦμε, πρέπει νὰ παρουσιάσουμε κατὶ καλύτερον νὰ φθάσουμε τὰλα σχολικὰ ἐντυπα καὶ στὴν ἐμφάνησιν καὶ στὸ περιεχόμενον. Καὶ γιὰ νὰ τὸ κατορθώσουμε πρέπει νὰ ἐργασθούμε ἐντατικὰ, μὲ ὄρεξιν. Κάθε μαθητὴς μπορεῖ νὰ μᾶς βοηθήσῃ, στὸ ἔργο ποὺ ἀναλάβουμε στέλλοντάς μας δική του πνευματικὴ ἐργασία, διηγήματα, ποιήματα, μελέτες, καλὰς ἐκθέσεις, περιγραφὰς ἐκδρομῶν κτ' ὅτι ἄλλο ἔχει σχέσιν μὲ τὴ μαθητικὴν μας ζωή.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης σὰς ἀφίνομεν ἐλεύθερους νὰ γράφετε ὅπως θέλετε εἴτε στὴ δημοτικὴν εἴτε στὴ καθαρεύουσαν εἴθαι νὰ μὴ γράφετε σὲ μικτὴ γλώσσα. Ἐπίσης σὰς παρακαλοῦμε νὰ γράφετε καθαρά, χωρὶς ὀρθογραφικὰ σφάλματα καὶ ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ τοῦ χαρτιοῦ.

Τὰ κομμάτια ποὺ κρίνουμε σήμερον εἶναι ὅλα ἀπὸ ἐδῶ. Γιὰ τὸ ἐπόμενον φύλλο περιμένουμε πολλὰ ἀπὸ τίς ἐπαρχίας.

*Ανδ. Συμιακάκη. Τὸ κομμάτι σας δημοσιεύεται εὐχαρίστως ὅχι καὶ τόσον βέβαια ἐπειδὴ εἶναι ἀριστοτεχνικὰ δουλεμένο, ἀλλὰ γιατί τέλος πάντων, ἔχει κάποιον χιουμουριστικὸ ὕφος ἄρκετὰ εὐχάριστο—μναδικὸ αὐτὸ μέσα στὰ τόσα θλιβερά ἔργα ποὺ μᾶς ἔστειλαν—καὶ ἀκόμη ἐπειδὴ ἀνταποκρίνεται πληρέστατα καὶ πρὸς τὰς ἀρχὰς μας καὶ πρὸς τὴν ἀκριβὴ τοῦ σκληροῦ παρελθόντος παράσταση. Σὰς συγχαίρομε διότι μόνος σεῖς, μέχρι τῆς στιγμῆς, εἶχατε τὴν ὥραιαν ἐμπνευσιν νὰ γράφετε κατὶ τι εὐθυμὸ καὶ σὰς προβάλλομε παράδειγμα εἰς τοὺς πληκτικὸς συναδέλφους μας—διότι τέτοιους τοὺς κρίνουμε ἀπὸ τὰ γραφόμενά τους—ποὺ σώνει καὶ καλὰ ζητοῦν τὴν θλίψιν καὶ τὴν ἀνία μέσα καὶ στὴ μεγαλύτερη χαρά! Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπελπιστικὸ καὶ μᾶς κατατρόμαξε, δὲν ἐδιστάσαμε ὁμῶς νὰ ἀπορρίψουμε τὰ περισσότερα τοῦ τέτοιου εἶδους. Πρέπει καθέννας νὰ μᾶς συνδράμῃ εἰς αὐτὸν τὸν ἀγῶνά μας στέλλοντάς μας καλλίτερα εὐθυμὰ ἢ σατυρικὰ παρὰ θλιβερά καὶ πεσιμιστικά. Εἰς τὴν Γεν. Συνέλευσιν τῶν συμβουλίων τῶν μαθ. κοινοτήτων ποὺ ἔγινε γιὰ τὴν ἐπανεκδοσὶν τῆς «Πρόοδου» τὸ ἐτονίσσαμε αὐτὸ καὶ τὸ θεωροῦμε σκόπιμον νὰ τὸ ἐπαναλάβουμε καὶ ἐδῶ: ὅτι δηλαδὴ εἶναι προτιμώτερον νὰ μετατραπῇ τὸ περιοδικὸν μας σὲ σατυρικόν—τὸ γέλοιον ὀφέλιμον—παρὰ σὲ πεσιμιστικόν, ὅπως πέρυσι, ὁπότε ἀντιβαίνει καὶ πρὸς τὴν παιδαγωγικὴν ἐπιστήμην καὶ πρὸς τὴν αἰσθητικὴν καθὲ μορφωμένου ἀνθρώπου. Δὲν μποροῦμε νὰ σὰς ἀρνηθῶμε μερικὰ

χαρίσματα· στείλτε μας ὁμῶς τίποτε μεγαλύτερον γιὰ νὰ σὰς γνωρίσουμε καλλίτερα.

Α. Δημοπούλου. Τὸ κομμάτι σας εἶναι καλὸ ἀλλὰ ἀναχρονιστικόν. Προσέχετε εἰς τὰς ἐννοίας. Πίπτετε ἐπίσης εἰς ἀντιρρήσεις. Στείλτε μας κατὶ καλλίτερον.

Περ. Βαβουράκη. Μὴ ἀρκεῖσθε νὰ ἀποδίδετε ἀκριβῶς κατὰ λέξιν τὸ κείμενον, γιατί θὰ πέσετε εἰς ἀσυναρτησίας ὅπως σὰς συνέβη ἐνταῦθα. Ἄλλοτε θέλομε καὶ διασκευὴν. Δημοσιεύεται.

Β..... Ἡ «Προσευχή» καὶ τὸ «Χριστουγεννιάτικον» δὲν εἶναι δικὰ σας. Νομίζετε σεῖς ὅπως καὶ μερικοὶ ἄλλοι ὅτι θὰ μᾶς περάσετε ἀντιγραφές; Ἀπαῖσθε οἰκτρῶς, αὐτὸ τὸ λέγομε ἐδῶ γιὰ ὅλους γιὰ νὰ μάθετε ὅτι τὸ ψέμμα φανερώνεται καὶ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ κρυφθῇ πίσω ἀπὸ τὸ δάκτυλόν του ὅπως λέγει καὶ τὸ Εὐαγγέλιον «οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπὶ ὄρους κειμένη». Πήρατε θαυμάσιους στίχους—πιθανῶς τοῦ Χόλνε ἢ ἄλλου μεγάλου ποιητοῦ, μάλιστα Ἰταλοῦ ἀπὸ καλὴ μετάφραση—καὶ τοὺς γράφετε στὴ γραμμὴν σὲ πεζόν. Προδίδεσθε ὁμῶς ἀπὸ τὴ ρύμα.

Γ. Μαθιουδάκη. Τὸ διήγημά σας σχετικὰ καλόν. Ἀποφεύγετε τοὺς ιδιωματισμούς. Θὰ δημοσιευθῇ διωρθωμένον.

Ι. Μπαλτζάκη. Αἱ διαλέξεις δὲν δημοσιεύονται παρὰ μόνον εἰς μικρὰς περιλήψεις.

Ζ..... Δημιουργεῖτε φιλολογίαν. Ἀραδιάζετε λέξεις ἀπλῶς χωρὶς οὐσία. Παίρνετε ἕνα τύπον τὸν «ἀπελπισμένον» καὶ δὲν λέτε τίποτε γι' αὐτὸν παρὰ ἀμέσως καταπιάνεσθε μὲ τίς φιλοσοφίας. Νομίζετε ὅτι μὲ τίς παχιὰς καὶ ἀψυχολόγητες φράσεις καὶ μὲ τὰ ἀποσιωπητικά καὶ θαυμαστικά θὰ μᾶς συγκινήσετε! Κι' ὕστερα παίρνετε τέτοιο θέμα ποὺ δὲν ἔχει σχέσιν μὲ σὰς, δὲν τὸ αἰσθάνεσθε καὶ ἐπόμενως δὲν τὸ ἀποδίδετε. Διαβάσατε νεοελληνικά διηγήματα οὐραίων περιοδικῶν, αἰσθανίητε τα καὶ κατόπιν γράφετε καὶ σεῖς κατὶ ἀπὸ τὸν κόσμον σας, ἀπὸ τὴν μαθητικὴν σας ζωὴν, προσέχοντας πρὸ παντὸς εἰς τὴν χάριν τῆς διηγήσεως. Ἐργασθῆτε καὶ ἀσφαλῶς θὰ μᾶς στείλετε κατὶ καλλίτερον.

*Εμμ. Κυπριωτάκη. Τὸ «δυστυχισμένον ὄφθαλμόν» δὲν δημοσιεύεται δυστυχῶς διότι εἶναι ἀτεχνόν καὶ προχειρογράμμενον. Τὸ θέμα σας ἐπίσης ἀνούσιον καὶ ἀψυχολόγητον. Γράψατέ μας τίποτε ἄλλο, δουλέψατέ το καλὰ καὶ νὰ εἰσθε βέβαιος ὅτι θὰ δημοσιευθῇ, διότι ἔχετε μερικὰ καλὰ χαρίσματα.

Ν. Λογιάδην. Τὸ διήγημά σας εἶναι καλόν. Τὸ τέλος δὲν σὰς φαίνεται λίγο ψυχρὸν καὶ μερικὰ σημεία ἀψυχολόγητα; Δημοσιεύεται.

Κορυδαλλίδην. Τὸ κομμάτι σας δὲν εἶναι καὶ τόσο καλόν. Σὲ πολλὰ σημεία παίρνετε ὕψος ρητορικόν ποὺ ἀδικεῖ πολὺ τὸ κομμάτι σας. Δημοσιεύεται μὲ μικρὰς διορθώσεις. Περιμένουμε νὰ μᾶς στείλετε κατὶ καλλίτερον καὶ εὐθυμόν. Ἐπίσης σὰς παρακαλοῦμε ἄλλοτε νὰ γράφετε στὴ μιὰ μόνον πλευρὰ τοῦ χαρτιοῦ.

ΟΙ ΚΡΙΤΙΚΟΙ